

AMERIKA NOSI ARAPSKO IME*

Libanski pisac, pjesnik i novinar Refik Ma'aluf sprema se objaviti tri nova dijela iz zbirke radova i članaka *Dnevnik – pedeset godina u novinarstvu*, sastavljene od devet dijelova, od kojih su tri objavljena 2003. godine. *El-Arabiju* je ekskluzivno ustupio jedan od najzanimljivijih tekstova, koji prenosimo u cjelini.

Kao što vrijeme prekrije ostatke drevnih civilizacija da bi ih ponovo iz razvalina uzdigli oni najuporniji istraživači, isto tako dugo spavaju odbljesci misli i ideja u zaboravljenim ladicama i ormarima starih biblioteka sve dok ih istraživači ne otkriju i s njih obrišu taloge prašine i vremena.

Tako sam prije nekoliko dana, među mojim požutjelim papirima, od kojih su neki još od prije pola stoljeća, naišao na izuzetan intervju koji sam imao čast voditi 16.12.1955. godine s genijalnim evropskim orijentalistom 20. stoljeća, francuskim eruditom Regisom Blacherom. Tada sam, kao urednik rubrike kulture u libanskom časopisu *El-Garida*, inicirao objavljivanje nekoliko članaka dijelom uzetih iz ovog razgovora vezanih za kulturu u broju od 18. decembra, bez insistiranja na arapskoj tradiciji i historijskom aspektu važnosti i koristi ovakvog razgovora. Odlučio sam objaviti ga naknadno u cijelosti u rubrici za književnost. Ali, neposredno nakon toga, teška

opaka bolest s kojom sam se suočio vezala me za krevet čak dva mjeseca i za to vrijeme nagomilali su se vanredni, prioritetniji poslovi, zbog kojih sam potpuno zaboravio ovu temu.

Pošto čitaocima nudim original ovog razgovora nakon 55 godina, tokom kojih je bio potpuno zaboravljen, nadam se da će ga razumjeti vođeni riječima Uzvišenog da se *“otpacu se odbacuju, dok ono što koristi ljudima ostaje na Zemlji”* (R'ad, 17).

BLACHER I ARAPSKA TRADICIJA

Koji su to posebni razlozi koji su u doba Vašeg sazrijevanja potakli Vaš interes za arapsku tradiciju? U čemu je tajna Vaše opčinjenosti njome i otkud orijentalistika kao Vaše životno usmjerenje?

Rodio sam se u Parizu 1900. godine u sami osvit 20. stoljeća i odrastao na sasvim običan francuski način. U tom periodu sazrijevanja upoznao sam neke studente iz Egipta i Maroka koji su veoma držali do svoje bogate tradicije i kulture. Na mene je veoma uticalo ono što sam od njih čuo. Potom sam, uz pomoć prijatelja Arapa, koji je živio u Francuskoj, naučio čitati i pisati arapsko pismo. Ponesen avanturističkim duhom karakterističnim za mlade, odlučio sam iskoristiti

*Razgovor sa poznatim francuskim orijentalistom Regisom Blacherom koji nije objavljen od 1955. godine

prisutnost Francuza u zemljama Magreba te sam se, pun mladalačkog poleta, zaputio u Marakeš, gdje sam, u periodu nešto dužem od deset godina, stekao prilično visoko obrazovanje iz gramatike, retorike, filologije, religije, životopisa Poslanika, tefsira... Što sam se više udubljavao u te bogate oaze, koje su evropski intelektualci vidjeli kao pustinje tog vremena, sve sam više otkrivao njihovu blistavost i ljepotu i sve su mi se više dopadale ideje i duh koji sam otkrivao. Tako sam, prilično dobro opremljen, uronio u izučavanje orijentalistike.

Godine 1935. vratio sam se u Pariz i, uz ogromno zanimanje institucija visokog obrazovanja, koje su me doslovno šćepale po povratku, angažiran sam u Institutu za orijentalistiku, gdje sam ostao sve do 1950. godine, kad sam imenovan za glavnog savjetnika za škole u kojima se izučavao arapski jezik u Francuskoj, a nakon toga za profesora na Univerzitetu *Sorbona*, gdje sam još aktivan.

GENIJALNOST EL-MUTANEBBIJA I VELIČANSTVENI KUR'AN

Postali ste čuveni i na Istoku i na Zapadu po Vašoj sjajnoj disertaciji o temi poezije, ideja i biografije El-Mutanebbija, kao i po prijevodu Kur'ana na francuski jezik. Šta je to što biste mogli otkriti našim čitaocima, a što još nisu otkrili kritičari, niti do toga došli istraživači?

Tokom cijelog perioda svog studiranja, i u Parizu i u Magrebu, tragao sam za onim što bih nazvao *suština arapskog duha*, koju vidim u raznoraznim pojavama kao posljedicama brojnih čudnih uticaja, i došao do divana Ebu Tajjiba el-Mutanebbija. Pažljivo sam proučio djela ovoga genijalnog pjesnika, kao i ono što su o njemu napisali stari historičari, i postalo mi je jasno da je on najdublje spoznao i opisao osobnosti arapskog čovjeka i predstavio ga kroz njegovu nemirnu historiju od perioda ranog džahilijeta do danas kao nekoga ko je sebi, greškom ili zato što je bio napadan, stavio u zadatak da se bori protiv sila koje mu prijete i hoće da ga unište. I to ne samo da bi se odbranio i iz želje da bude iznad drugih, što prijete formiranjem ideje o *nebeskom porijeklu*, ako se među Arapima uvriježi izraz na koji upućuje kur'anski ajet: “*Vi ste narod bolji od svih koji se ikad pojavio...*”, (Ali ‘Imran, 110), kao

među Jevrejima, koji, tumačeći Toru, vjeruju da su *odabrani Božiji narod*.

Otkrio sam, također, zahvaljujući osobnosti arapskog čovjeka, putem poezije Ebu Tajjiba, osnovne elemente koji čine *uzornog čovjeka* općenito, kao što su shvatanje poštovanja, hrabrosti, požrtvovanosti, pomaganja, snage, natjecanja, života i onog materijalnog u njemu kao nečeg što treba odbaciti, odnosa prema čestitosti kao čvrstom osloncu i prezira prema sladostrašću, kao i drugih vrijednosti do kojih drže oni napredni u svakom vremenu i na svakome mjestu. Tako sam ovog historijskog junaka odabrao za temu svoje disertacije.

Što se tiče Kur'ani-Kerima, mislim, na osnovu svog iskustva, da je njegovo prevođenje izuzetno teško u najširem smislu, ako ne i gotovo nemoguće, budući da stil rimovane proze gubi potpuno svoju ulogu u vidu prijevoda na bilo koji drugi jezik, koristeći stil sličan stilu arapskog jezika. Kažem to čvrsto vjerujući da je genijalnost jezika Kur'ana iznad bilo koje druge jezičke genijalnosti arapskog jezika koju nalazimo u drugim proznim tekstovima.

Uzimajući to u obzir, istraživaču je jasno da prijevod poezije s bilo kojeg jezika, a posebno s arapskog, gubi osamdeset posto vrijednosti svog izvornog oblika. Šta, onda, reći za prijevod na jezik koji nije sličan arapskom jeziku, niti bilo kom njemu srodnom!?

Zatim, tu je sedam mekama – učenja Kur'ana, kojima se ne postiže samo posebna melodija učenja, nego je težište svakog oblika na posebnom značenju pojedinih riječi u kontekstu jednog ajeta Kur'ana, budući da se slušaču ne skreće pažnja samo na ajet nego i na značenje riječi svakog ajeta, tako da u mnogim biva više značenja koja mogu biti bliska ili, pak, daleka onom što mu jest smisao. Na taj način, doživljaj učenja u duši slušača biva u skladu s porukom i onim što je viši cilj.

Ukratko, moj prijevod Kur'ana, koji je prihvatio cijeli islamski svijet, pa i orijentalisti širom svijeta kao najprecizniji i najvjerniji, nije prijevod u smislu koji nosi ta riječ, nego je strog, vjeran prijenos *značenja jasnih ajeta* na francuski jezik i taj prijevod nije verzija Kur'ana na francuskom jeziku, nego kur'anski tekst shvaćen i u okviru jezičkih mogućnosti izražen na

francuskom jeziku. Ovaj je rad zasigurno stekao priznanje svih koji pripadaju romanskoj grupaciji jezika, pa čak i germanskoj, te je nazvan biserom islama.

POTREBA ZA USTAVOM O KULTURI

Šta mislite o različitosti jezika i kultura? Uvijek se kaže da je Istok istok, a Zapad zapad i da se neće susresti... Pomaže li ova teorija čovjeku? Kako je moguće pomiriti brojne razlike i preobraziti ih u pozitivan element u službi čovjeka?

U najdaljoj historiji nisu postojali jezici nego samo glasovi, pokreti i usmeni izrazi o potrebama i željama pojedinca ili zajednice u prvobitnom društvu. Potom su se ti glasovi ili izrazi spajali u jedan ili u drugi kontekst s ciljem ostvarivanja uzajamnih životnih potreba i želja u ovoj ili onoj društvenoj zajednici, u ovom ili onom prirodnom okruženju, na ovom ili onom mjestu zemljine kugle i formirali su se znaci prepoznatljivi u jednoj društvenoj zajednici. Zato mislim da jezici u svom osnovu nisu glavni uzrok nesloge.

Period od formiranja prvih živih organizama do pojave razumnih bića ostavio je neke nejasnoće vezane za tajne prirode, a s njima i prostor za pojavu *ideje religije* i potrebe ljudskog društva za što boljim načinima da se izrazi i osposobi za dijalog i uvjeravanje te tako u to vrijeme počinje snažna epoha razvoja jezika i s njima i različitih kultura.

Zato mislim da mi u ovom našem vremenu nemamo potrebu za ujedinjenjem kultura. Taj prostor raznovrsnosti postoji ne samo radi postojanja temeljnih razlika, kad su u pitanju vjerovanja u ono što je metafizičko, a to su razlike koje se samo razgovorom ne mogu iskorijeniti, pa čak ni temeljnim uvjerenjem da je korijen religija jedan, nego i zato što čovjek danas, nakon svega što su izazvale kulture proizašle iz različitih religija, od ratova i katastrofa do strahova, ima potrebu za tim razlikama. Na prvom mjestu, postoji potreba za formiranjem konkretnog moralnog autoriteta otjelovljenog u svjetovnom zakonu koji oslobađa čovjeka radikalnih vjerskih uvjerenja nakon odabira onog što je dobro i korisno u kontekstu morala s religijskog stanovišta i približavanjem svih tih posebnih moralnih principa koje nazivam

ustavom jedinstvene ljudske kulture za budućnost civilizacije i života.

Na Vaše pitanje kako to i koje je to sredstvo kojim je moguće postići tako kompliciranu revoluciju, odgovorit ću na slijedeći način: osnivanje Organizacije ujedinjenih nacija poslije Hladnoga rata predstavljalo je pozitivan korak ka ispravnom cilju. Ali, neelastičnost sistema na kome je ona zasnovana, zatim komplicirana Deklaracija o ljudskim pravima i drugi dokumenti s ciljem borbe protiv nasilja i tiranije, vremenom su prevaziđeni, pa su, uz preopterećenost Organizacije, došli i omalovažavanje i podozrivost, gramzivost, prikrivena zavist, lažna solidarnost, neistražene nesreće...

I, kako god bilo, ja ne gubim nadu da će UN, koje još služe čovječanstvu, uspjeti otpočeti *revoluciju vjerovanja*, koju svi mi priželjkujemo, uz molbu *ekumenskom zboru* sastavljenom od odabranih i odanih članova religijskih zajednica, predstavnicima napredne misli, filozofije, zakona, i odabranim predstavnicima različitih kulturnih zajednica, najuglednijim teoretičarima i praktičarima u oblasti društvenih nauka, da, u okviru specijaliziranih komisija, uz mandat od dvije godine, rade na projektu *Jedinstveni kodeks (ustav) kulture čovjeka*, koji bi, predlažem, zahtijevao od svih zemalja članica UN-a poštivanje odredbi toga kodeksa i činio ga u izvornoj varijanti polazištem vlastitih sistema unutar pojedinih država ili posebnih ljudskih zajednica.

KA RAZVOJU ARAPSKOG JEZIKA

S obzirom na to da pripadate pionirima orijentalistike koji su dobro upućeni u arapski jezik, znate da je on nedokučiv te da se njegova gramatika nije mijenjala već nekoliko stoljeća. Također, poznato Vam je da postoje inicijative za pojednostavljenjem arapske gramatike i sintakse putem *hirurških zahvata*, kao što su to brisanje dvojine, pravilne množine ženskoga roda, sufiksa za treće lice ženskog roda u pluralu imperfekta, nepotpune deklinacije i drugih specifikuma arapskoga jezika. Ima i onih koji zagovaraju da se arapska slova zamijene latiničnim te da se poveća broj samoglasnika u arapskoj abecedi, kao i niz drugih promjena.

Šta mislite o razvoju arapskog jezika? Koji je najbolji način njegovog uvođenja u društvo živih jezika? Smatrate li da narodni govorni dijalekti mogu biti adekvatna zamjena za književni arapski jezik ili će on prinudno biti zatrt i prebačen u historijski muzej?

Odgovor na ovo pitanje podijelit ću na dva dijela. Prvo, jedna od Allahovih blagodati arapskom jeziku jest postojanje Kur'ani-Kerima sa svojim čudesnim tekstom na arapskom jeziku koji ga čuva od svih loših uticaja, koji, bez ikakve osnove i opravdanosti, mogu doći iz narodnih dijalekata. Ako uzmemo neke izvorne, autentične jezike koji su se, usljed potrebe njihovoga korištenja, transformirali u narodne dijalekte, poput latinskog, njemačkog i nekih drugih jezika kako na Istoku tako i na Zapadu, postat će nam jasno da je ta transformacija uslijedila kao rezultat razvitka uvjeta življenja i međusobnog komuniciranja. To je ono što je te temeljne, autentične jezike, koji se uopće nisu razvijali, izravvalo s umrtvljenim klasnim načinom komuniciranja koje je upotrebljavala samo visoka aristokratija i kapitalistička buržoazija, koja je živjela u dvorovima od slonovače, a ostatak svijeta bježao od toga tražeći podesnije načine komuniciranja za ostvarenje svakodnevnih interesa. Međutim, arapski jezik ni u jednom vremenu nije bio klasni, niti aristokratski jezik. I usprkos svojim kompliciranim preciznostima, kroz sve ovo vrijeme uspio je priskrbiti znanje masa i njihovo poimanje. Zasluge za sve to pripadaju tekstu Kur'ani-Kerima koji se svakodnevno uči, pamćenju poezije i njihovom međusobnom prožimanju, kao i drugim faktorima. Stoga je i moguće kazati da su regionalni *zedželi*¹ u Siriji, Egiptu, Iraku, Maroku, na Arabijskom poluotoku, ustvari, narodni izrazi književnog arapskog jezika koji imaju potrebu za slijeđenjem pravila deklinacije. Mogao bih prezentirati ogroman broj dokaza o tome. Drugo: Nezavisnost arapskog jezika, a od većine drugih jezika u pogledu dvojine i različitih formi ženskoga roda, što mnogi naučnici smatraju semantičkim nedostatkom, primitivnošću i nazatkom, dokaz je neprocjenjive važnosti koji ukazuje na preciznost u određivanju značenja i determiniranju imena koje ima atribut

¹ Vrsta narodne poezije

te ih nije dozvoljeno brisati, jer bi to umanjilo stilističke i retoričke prednosti. Ako kažem: المؤمنون samo skraćujem i sažimam izraz na običan, koji i nije tako loš, ali ako kažem: المؤمنون و المؤمنات, značajno upotpunjujem izraz, a da ne govorimo ako kažete: المهندسين, misleći samo na dvojicu i odvajajući ih od množine المهندسين, kako bih upotpunio svoju konciznost u govoru izražajnijom specifikacijom i preciznijim određivanjem.

Nemamo prostora da se pobroje sve prednosti gramatičkih pravila koja oni površni smatraju svojstvima ekscentričnosti, a to su, ustvari, osobenosti prestiža i nadmoći. Što se tiče slabih harfova *elifun, wawun, yaun*, uz zakonitosti vokalizacije *fetha, damme, kesra* i *tenvina*, prema njihovoj poziciji u kontekstu govora kraćenjem ili duljenjem, oni dozvoljavaju i omogućavaju čitanje teksta na različite načine kako bi se ciljano determiniralo značenje i okrunila retorika vještinom izražavanja.

Sve ovo zahtijeva duga predavanja te iscrpna i obimna djela, a to nas dovodi do zaključka da je nemoguće arapske harfove zamijeniti latiničnim. Prvo što pobjeđuje ova pogrešna predstavljanja jesu mnogobrojni kvalificirani kiraeti Kur'ani-Kerima, čija bi interpretacija učaču Kur'ana u tom slučaju bila nemoguća. Tu treba spomenuti i nadahnuto recitiranje poezije i čiste probrane proze.

Arapski jezik nije jezik divljaka, poput jezika Tatara, Mongola i njima sličnih naroda, koji nisu imali nijednog spomena vrijednog traga u svom književnom naslijeđu u povijesti civilizacije.

Bilo bi glupo, štaviše bio bi zločin, zaboraviti milione trajno vrijednih djela napisanih arapskim harfovima koja su još pohranjena u bibliotekama širom svijeta u iščekivanju da budu evidentirana, identificirana i objavljena, a mi ih već stoljećima ostavljamo na milost glodara u pljesnivim podrumima, oslanjajući se na hibridna strana slova koja razumije vladajuća primitivna masa, a moderni Arapi tako ulaze na vrata nove civilizacije s pozicije drugog ili trećeg mjesta na poziciju ispod nule.

Mogu reći da je neke promjene ili napredak za arapski jezik u svakom slučaju moguće uraditi uz veliki oprez i vanrednu pažnju. Međutim, arapski jezik nije hobi za rasonodu u čijoj se modernizaciji trebaju utrkivati naučnici, što, ciljano ili ne,

može dovesti do njegovog omalovažavanja, potcjenjivanja i skrnavljenja.

ARAPSKO PISMO – RIJEDAK UMJETNIČKI SIMBOL

Znamo da ste proveli tri dana u Damasku prije nego što ste došli u Bejrut, te da Vam je sirijska vlada dodijelila Orden za zasluge. Održali ste predavanja na Sirijskom univerzitetu i dugo govorili o problemu tradicionalnog arapskog pisma. Možete li nam rezimirati ta predavanja koja tretiraju ovu veoma važnu temu?

Prvo sam dao svoju ocjenu napora vrsnih sirijskih kaligrafa koji su očuvali zakonitosti izvornog pisma i nisu se priklonili reduciranju ili mijenjanju onoga što bi oskrnavilo njegovu fantastičnu umjetničku sliku. Također, prenio sam im svoj oprez u pogledu slijeđenja novih stilova kubičastih i kockastih pisama koja se iznalaze, a ja se bojim da će ih neke mračne sile primorati da oskrnave ljepotu arapskog pisma, koje je bilo i jest najljepši izraz duhovnosti arapsko-islamske civilizacije, u kojoj tradicija zabranjuje slikanje živih ljudskih bića, kao što uopće nije dozvoljeno slikanje lica.

U tom predavanju sam pojasnio da sam ciljanom naučnom dedukcijom brojao tradicionalna arapska pisma i sveo ih u trinaest pisama, a to su: *suls*, *nashi fenni*, *nashi defteri*, *rik'a*, *farsi*, *divani dželbi*, *divani šahani*, *rejhani*, *kufi mašriki*, *kufi andalusi*, *kajrevani*, *magribi kutubi*, *magribi mismari*. Kaligrafi su se na različite načine odnosili prema ovim pismima, dodajući im ili oduzimajući pojedine elemente na isti način na koji su se odnosili pjesnici prema tradicionalnom arapskom metru.

Bilo kako bilo, nisam mogao izbrojati sva arapska pisma koja sam svojim očima vidio u bibliotekama u Eskorjalu, u Nacionalnoj biblioteci u Parizu, u bibliotekama u Istanbulu, Londonu, Islamabadu, Hajdarabadu, Kairu, Bagdadu, Damasku, Palermu i drugim gradovima... Nisam mogao do kraja biti precizan, ali sam svoje kazivanje rezimirao riječima da se radi o podvrstama ili pritokama koje se sve skupa slijevaju u sedam temeljnih zakonitosti arapske kaligrafije, a to su da je *suls* najveće i najznačajnije pismo, da je *nashi* najpravilnije, da je *rik'a* najlakše,

da je *farsi* najljepše, da je *divani* najraskošnije, da je *kajrevani* najstabilnije i da je *kufi* najstarije arapsko pismo.

Mož osnovni savjet onima koji uzmu pero i počnu pisati arapske harfove je da se uvijek čuvaju i nehotičnih izmjena i promjena, jer ono što se dogodi nehotice i slučajno možda je prijestup, a zločin je ono što nastane kao rezultat namjernih radnji u stvarnosti.

ARAPI, NAUKE I IME AMERIKA

Za napore koje ste uložili na polju arapskog jezika i korisne savjete koje ste uputili naučnicima u sferi arapske lingvistike, Arapi Vam duguju veliko poštovanje, koje će vjerovatno doći s vremenom. Dozvolite da Vas upitam šta smatrate temeljnim i trajnim dostignućima Arapa i muslimana u srednjem vijeku, a koja su imala uticaja na naučnu renesansu i zbog čega s pravom zaslužuju da se nađu na ljestvici onih koja su dali značajan doprinos i istinski učestvovali u izgradnji svjetske civilizacije?

Ne mogu pobrojati sva čudesna dostignuća Arapa koja sam s velikom pažnjom i zanimanjem bilježio tokom svoga rada i zadovoljit ću se spominjanjem samo ono što sam upamtio, a to je, zaista, samo mali dio.

Muslimani su stotinama godina prije Galileja i Kopernika znali za loptasti oblik Zemlje. Njihovi naučnici su definirali da je Zemlja ta koja kruži oko Sunca, a ne obratno, kao što su znali da Mjesec kruži oko Zemlje. Ibn Hardaza je rekao: "Zemlja je jajolika kružna lopta, slična žumancetu usred bjelanceta. Kad se na njoj pojavi Sunce, ono se pojavi na jednom njezinom dijelu a zađe na drugom dijelu, a to upravo ukazuje na to da Sunce nije to koje izlazi i zalazi, pojavljuje se i nestaje, nego jajolika Zemlja. Zemlja se kreće, a ne Sunce, jer ono što je jajoliko i loptasto ne može biti stabilno i čvrsto vezano za jedan položaj, stoga ovdje vidimo Sunce, a tamo tamu..."

Kao potvrdu tome, hvaleći Sejfudevla ibn Hamdana, pjesnik Mutanebbi kaže:

"Sunce koristi tvoju svjetlost kao što Mjesec koristi svjetlost Sunca..."

Ovo ukazuje na to da je Mutanebbi bio dobro upućen u nauku i u potpunosti znao da svjetlost

Mjeseca i svjetlost Zemlje imaju izvorište u svjetlosti Sunca te da Mjesec kruži oko Zemlje povećavajući se i smanjujući ovisnosti od sistema kružnih putanja nebeskih tijela. Otkrivanje Novog svijeta nije bila zasluga samog Cristophera Colombusa. Arapski i muslimanski naučnici imaju veliku zaslugu u tom otkriću. Zašto? Prvo, zato što su bili prvi koji su koristili kompas koji su dobili iz Kine i uveli ga u astrolabij, spravu za mjerenje udaljenosti, navigacijsku napravu koja nije bila poznata prije njih.

Historičari kažu da su većina mornara koji su pratili Kolumba na njegovom prvom putovanju preko Atlantskog okeana u augustu 1492. godine bili pokršteni Arapi. Neki su od njih bili najvjestiji mornari i moreplovci u svom vremenu.

Arapski moreplovac El-Nadždi Šeh Ebuddin Ahmed ibn Majid es-S'adi bio je Kolumbov i suvremenik njegovog nasljednika Ameriga Vespuccija. Bio je dobar poznavalac brodova, morskih struja, geografije i matematike i prvi je izmjerio magnetsko polje. Ovaj veliki arapski moreplovac je uspio proći oko Rta dobre nade, oko koga prije njega nije uspio proći portugalski moreplovac Bartolomeus Dias. Također je pomogao poznatom moreplovcu Vasco da Gama da prođe oko Rta dobre nade, a potom ga je poveo kroz Indijski okean do Dalekog Istoka.

Kolumbo se pomagao iskustvom arapskih mornara i moreplovaca kao što je to radio i Vespucci. Iščitavao je djela muslimanskih moreplovaca i naučnika, među kojima treba izdvojiti djelo *Nuzha el-mushtak fi ihtiraki el-afak*, autora Šerifa Idrizija, koji je izradio prvu geografsku kartu Zemlje i prvi globus zemljine kugle, potom knjigu *El-mesalik ve-l memalik*, autora Ibn Hardazeba, potom knjigu *El-favaid va-l-kavaid* o pomorstvu, autora Ibn Madžida es-S'adija, kojeg smo prethodno spomenuli, a koji je bio poznat kao *Morski lav* i mnogi drugi.

Ukratko, da nije bilo nauka koje su uspostavili arapski naučnici i moreplovci između petnaestog i devetnaestog stoljeća, Kolumbo i Vespucci, koji je došao poslije njega, ne bi mogli otkriti Ameriku.

Konačno, s puno pouzdanja, sklon sam ustvrditi da su endaluzijski Arapi ti koji su kontinentu koji se nalazi na zapadu Atlantskog okeana dali ime Amerika, kao što su Arapi

Feničani u doba džahilijeta kontinent koji se nalazi na sjeveru Sredozemnog mora nazvali Evropom.

Talijanski moreplovac Amerigo Vespucci obavio je brojna putovanja u nove predjele svijeta. Veliki geograf Vaylds Miller kaže da se Vespucci u početku nije zvao Amerigo nego Alberigo. Ali, onoga dana kad je prelazio Atlantski okean prvi put nakon Kolumba i kad se ukrcao na lađu predviđenu za taj put, dogodilo se da su većina mornara na tom brodu bili Arapi iz Endalusa i sjeverne Afrike. Kapetan broda je pozvao mornare pokazujući im na vođu putovanja riječima: "Hada emirukum!" Vespucci je upitao o značenju tih riječi, pa su mu rekli da to znači "Hada ka'idukum!" ili: "Ovo je vaš vođa!" Alberigo se poslužio ovim imenom za vođu na arapskom jeziku i zamijenio svoje pravo ime imenom "أميركو" Amerigo s tim da je *vav* na kraju riječi zamijenio harf *mim* u riječi "أميركم" kako bi bilo nalik talijanskim imenima. To je ime dato i novom kontinentu – Amerika!

Prijevod sa arapskog:

Amira Trnka

Zehra Alispahić